

Půda a hnojení

Roman Rozsypal

Koho živí půda

Rostliny -

Zvířata -

Člověka – zatížení cca 0,4 VDJ/ha o.p.

Edafon - ?!

Potřeba sušiny krmiv

Zvířata -

**zatížení přežvýkavci 1 VDJ/ha = potřeba sušiny krmiv cca
5 tun/ha/rok**

Edafon -

zatížení 20-40 VDJ/ha = potřeba sušiny ?

Bilance organické hmoty

Potřeba organických látek: 4 – 5 t/ha/rok

Sušina posklizňových zbytků (t/ha):

- okopaniny - 0,6 – 1,0
- strnisková LOS - 0,9 – 1,8
- obilniny, hrách, bob, kukuřice, řepka - 1,0 – 2,0
- ozimá LOS - 1,5 – 3,0
- víceleté pícniny - 3,0 – 6,5

Další zdroje:

hnůj, kejda, kompost, sláma, zelené hnojení

Dusík

Pro zajištění dostatečné bilance dusíku by měl být podíl jetelovin, jetelotrav a luskovin v osevním postupu 20 – 30 %.

Způsoby biologické fixace dusíku

Zúčastněné mikroorganismy	Symbiotická Fixace (druhově specifické)	Asociace – na povrchu kořenů	Volně žijící v půdě
Zdroj energie pro mikroorganismy	Cukry a metabolity	Exudáty	Autotrofní a heterotrofní
Fixace dusíku - kg N na ha a rok	Luskoviny a jeteloviny 50-400	10-200	10-80

Fixace N:

Schopnost mikroorganismů
poutat vzdušný dusík

Plodina	kg N/ha
Vojtěška	244
Jetel	248
Bob	116
Hrách	102
Fazole	62

Podmínky pro fixaci dusíku

- **přítomnost druhově specifických organismů, inokulace osiva (RHIZOBIN)**
- **rhizobia jsou aerobní organismy – fyzikální vlastnosti půdy - pórovitost**
- **pH neutrální (optimum 6 – 7)**

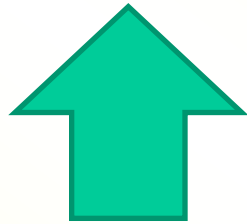

Kritické hodnoty zhutnění

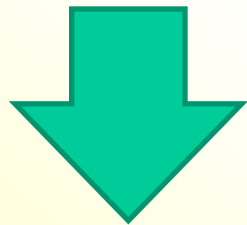
Půdní druh	Jílovitá Hlinito- jílovitá	Hlinitá	Písčito- hlinitá	Hlinito- písčitá
Obsah jílu (%)	75-45	45-30	30-20	20-10
Objemová hmotnost (t.m³)	1,4	1,45	1,5	1,6
Pórovitost (%)	47	45	42	40

Osud dusíku v půdě

Imobilizace

C/N - 25/1

Mineralizace

Složení stájových hnojiv

Hnojivo	Sušina (%)	C/N	Dusík (kg.t ⁻¹)	Fosfor (kg.t ⁻¹)	Draslík (kg.t ⁻¹)
Hněj skotu	23	19-23	5-6	1,4	6-9
Hněj prasat	23	19-20	6-7	2,5	4-6
Košský hněj	29	28	5	1,4	6
Ovčí a kozí hněj	28	18	6-7	1,6	8-9
Močůvka skotu	2,4	0,5	2,5	0,1	4,4
Močůvka prasat	2	0,4	2,8	0,2	2
Hnojůvka	2	1	1,2	0,1	5
Kejda skotu	7-8	2-4	2-3	0,7	4
Kejda prasat	6-7	2-4	2-3	1,3	2
Kejda drůbeže	12	6	9-10	2,8	3
Drůbeží podestýlka	50	12-13	19-20	7	9

Poločas rozkladu půdní organické hmoty

Druh odumřelé organické hmoty	Poločas rozkladu
Kořenové exudáty	2 – 5 dnů
Kořínky	1 – 3 týdny
Zelené hnojení	1 – 4 měsíce
Posklizňové zbytky	3 – 30 měsíců
Mikroorganismy - cytoplasma	7 – 10 dnů
- buněčné stěny	30 – 60 dnů
Humusové látky - fukvokyseliny	2 – 40 let
- humusové kys.	200 – 4000 let
Glomalin	50 let

Sestavení OP a zařazení zeleného hnojení

Zásady:

- střídání ozimů a jařin
- střídání zlepšujících a zhoršujících plodin
- **rovnoměrné hnojení organickou hmotou (krmení) edafonu**

Sušina posklizňových zbytků (t/ha):

- okopaniny	- 0,6 – 1,0
- strnisková LOS	- 0,9 – 1,8
- obilniny, hrách, bob, kukuřice, řepka	- 1,0 – 2,0
- ozimá LOS	- 1,5 – 3,0
- víceleté pícniny	- 3,0 – 6,5

Příklad – chov dojnic

1. **Jetel**
2. **Pšenice oz.**
3. **Brambory⁺⁺**
4. **Pšenice špalda**
5. **Jařina**
6. **Kukuřice sil.⁺⁺**
7. **Pšenice oz.**
8. **Ječmen j./podsev**

Příklad – chov dojníc, nižší zatížení VDJ/ha

1. Jetel
2. Pšenice oz.
ZH - peluška oz.+řepice
3. Brambory⁺⁺
4. Pšenice špalda
ZH - peluška + hořčice
5. Jařina
ZH - peluška oz.+řepice
6. Kukuřice sil.⁺⁺
ZH - podsev vikve ozimé
7. Pšenice oz.
ZH – svazenka+hořčice+saflor
8. Ječmen j./podsev

++ 30 tun hnoje/ha

Příklad – chov dojníc, vyšší zatížení VDJ/ha

1. Jetel

2. Pšenice oz.

ZH - peluška oz.+řepice

3. Brambory⁺⁺

4. Pšenice špalda

5. LOS oz./LOS strnisková

6. Kukuřice sil.⁺⁺

ZH - podsev vikve ozimé

7. Pšenice oz.

ZH – svazenka+hořčice+saflor

8. Ječmen j./podsev

++ 40 tun hnoje/ha

Příklad – bez chovu zvířat

1. Vojtěška (*sklizeň na úsušky, produkce osiva*)
2. Vojtěška (*sklizeň na úsušky, produkce osiva*)
3. Pšenice ozimá
ZH - peluška j. + hořčice + svazenka
4. Ječmen jarní
ZH – svazenka + saflor + hořčice
5. Sója
6. Pšenice ozimá + *kompost, kejda, digestát*
ZH – peluška oz. + řepice
7. Pohanka
ZH - svazenka + saflor + hořčice
8. Ječmen j./podsev vojtěšky

Příklad – bez chovu zvířat

1. Sója
2. Pšenice ozimá + *kejda, digestát*
ZH – peluška oz. + řepice
3. Brambory + *kompost, kejda, digestát*
ZH - peluška j. + hořčice + svazenka
4. Žito ozimé
ZH – svazenka + saflor + hořčice
5. Sója
6. Pšenice špalda + *kejda, digestát*
ZH – peluška oz. + řepice
7. Pohanka
ZH - svazenka + saflor + hořčice
8. Ječmen j.

Digestát a fugát z výroby bioplynu

Kapalné vedlejší produkty z výroby bioplynu:

	Dusík	Fosfor	Draslík
Digestát	8,8	1,6	6,5
Fugát	6,5	0,9	9,5

Podmínky pro použití v EZ:

- nesmí být použity suroviny GMO původu
- suroviny nesmí pocházet z velkochovů

**Nebezpečí: nedostatek organické hmoty
a energie pro edafon**

Nákup hnojiv konvenčního původu

Právní úprava ekologického zemědělství připouští použití statkových hnojiv konvenčního původu za podmínky, že nepochází z velkochovů.

Definice velkochovu (**vztahuje se na hospodářství, ne IČ**):

- chov více než 150 VDJ a současně více než 3 VDJ/ha
- chov více než:
  - 40 tis. kusů drůbeže
  - 2 tis. prasat ve výkrmu
  - 750 prasnic
- chovy kde je více než 50 % podlahové plochy stáje zaroštváno
- klecové chovy (drůbež, králíci)

Nesmí být překročen limit 170 (2 VDJ/ha) kg N/ha z.p.

Hnojení minerálními hnojivy

Protože se v důsledku ztrát a prodeje živin v tržních bioproduktech část živin z koloběhu ekofarmy ztrácí, je možné podle bilance a rozborů půdy živiny doplňovat ve formě minerálních hnojiv.

Obecně platí, že mohou být použita pouze hnojiva přírodního původu upravená fyzikálními postupy (drcení, mletí a granulace). Použití minerálních hnojiv je vhodné v případě, že AZP prokáže pokles obsahu živin do kategorie vyhovující nebo nízký. AZP je státem hrazenou službou.

Výběr minerálních hnojiv je omezen Nařízením rady 889/2008 Příloha I, seznam schválených hnojiv je na www.ukzuz.cz.

Vápník (Ca) a půdní reakce (pH)

- hnojení vápníkem se provádí při úpravě pH
- používají se mleté vápence, dolomitické vápence, cukrovarská šáma
- pálené vápno, vápenné hydráty jsou zakázány
- vápenatá hnojiva se zásadně aplikují odděleně od organických hnojiv
- k odstranění akutního nedostatku vápníku u ovocných druhů (např. hořká pihovitost jabloně) se používá vápenné mléko nebo chlorid vápenatý
- optimum pH se liší podle druhu půdy a požadavku pěstované plodiny

Optimální je neutrální pH (6 – 7,2)

Děkuji za pozornost

Ing. Roman Rozsypal, CSc.

roman.rozsypal@seznam.cz